

Datum
2024-01-15Dnr
246/2023
Er beteckning
Fi2023/02695Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

IFAU:s huvudsakliga kommentarer till betänkandet är:

- Det är klokt att knyta ROT-avdraget till konjunkturen.
- Det är inte uppenbart att det är taket och inte subventionsgraden som bör justeras med konjunkturen.
- Det är otydligt hur effekterna på de offentliga finanserna beräknats, och det är likaledes svårt att få en bild av om åtgärden kommer få någon påtaglig effekt på sysselsättningen inom byggsektorn.

ROT och konjunkturen

IFAU har i tidigare remissvar betonat att det är en god idé att knyta ROT-avdraget till konjunkturen, då byggbranschen är mycket känslig för konjunktursvängningar.

Den senaste Långtidsutredningen (2023, avsnitt 9.3) utnämner ROT-avdraget till kandidat att utgöra en ”semiautomatisk stabilisator” inom finanspolitiken. För att avdraget ska fungera som en sådan krävs emellertid att stödet verkligen används temporärt och är symmetriskt över tiden. Samtidigt är argumenten för ett varaktigt generöst ROT-avdrag svagare (Riksrevisionen, 2023).

IFAU instämmer i regeringens bedömning att läget inom byggsektorn för närvarande är bekymmersamt – det framgår inte minst av Konjunkturinstitutets senaste Konjunkturbarometer. Vi delar därför också bedömningen att det är önskvärt att tillfälligt öka generositeten i ROT-avdraget.

Höja taket eller subventionsgraden?

I förarbetena till den höjning av subventionsgraden som trädde i kraft den 1 januari 2016 formulerade sig den dåvarande regeringen på följande sätt:

”Under 2014 uppgick utbetalningarna enligt fakturamodellen för ROT-arbete till ca 16,9 miljarder kronor, en ökning med ungefär 2,2 miljarder kronor jämfört med 2013. Det finns offentligfinansiella skäl att begränsa ROT-avdragets omfattning. Dessutom ger en begränsning av avdraget utrymme att

använda ROT-avdraget som en konjunkturåtgärd genom att, när det uppstår behov av att möta en lågkonjunktur, höja subventionsgraden för att stimulera ekonomin” (Finansdepartementet, 2015, s. 15).

Detta skrevs i ett starkt konjunkturläge, med en uttalad ambition att höja subventionsgraden vid vikande konjunktur. Den offentlig-finansiella effekten beräknades uppgå till nästa sex miljarder kronor (Finansdepartementet, 2015, s.17). Noterbart är att någon höjning av subventionsgraden inte skedde vid nergången i byggandet 2020, vilket möjligen kan motiveras av att andra pandemirelaterade stödåtgärder sjuötsattes.

Om upp- och nergångar i efterfrågan ska behandlas symmetriskt skulle det vara läge för en höjd subventionsgrad i den recession vi ser nu. Regeringen föreslår dock i stället en höjning av taket för ROT-avdraget från 50 000 till 75 000 kronor, med en beräknad offentlig-finansiell effekt för 2024 på knappt en miljard (s.16). En i sammanhanget mindre åtgärd alltså.

Regeringens argumentation på s. 16 för att höja taket i stället för subventionsgraden är inte helt lätt att följa. Höjningen av taket föreslås gälla från den 1 juli 2024, och måhända är det praktiskt svårt att tillämpa olika subventionsgrader för olika delar av beskattningsåret. Om ROT-avdraget långsiktigt ska användas som semiautomatisk stabilisator finns det anledning att utreda denna typ av praktiska frågor närmare.

Riksrevisionen (2023, Tabell 4) rapporterar att 71 procent av ROT-hushållen år 2019 gjorde ROT-avdrag som understeg 10 000 kronor. Endast en liten andel gör avdrag upp till taket (som beror på om det är en eller två vuxna i hushållet och storleken på RUT-avdraget). De flesta användare av ROT-tjänster påverkas alltså inte av det höjda taket, och det är sålunda inte uppenbart att den föreslagna åtgärden kommer ha stor påverkan på sysselsättningen i byggsektorn. För att så ska vara fallet måste hushåll som under 2024 i annat fall varit *begränsade* av taket köpa mer och/eller tidigarelägga reparationer på grund av takhöjningen.

Kommentar på konsekvensanalysen

Det är inte transparent hur regeringen beräknar den offentlig-finansiella effekten på en miljard. Har regeringen använt data på faktiska ROT-avdrag och därefter gjort antaganden om beteendeeffekter? Eller har regeringen tillgång till data över reparationskostnader som berättigar till ROT-avdrag och med hjälp av dessa simulerat en takhöjning? I detta avseende hade framställningen kunnat förbättras och förslagets ändamålsenlighet därmed bättre bedömas.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Håkan Selin har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Referenser

Finansdepartementet, 2015, *Förändringar av husavdraget*.
Skatte- och tullavdelningen, mars 2015.

Långtidsutredningen, 2023, *Finanspolitisk konjunkturstabilisering*.
SOU 2023:85.

Riksrevisionen, 2023, *Svart på vitt – rotavdragets kostnader och effekter*.
RiR 2023:26.